

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Matúškova 21, 833 16 Bratislava

**Národný pohotovostný plán pre prípad podozrenia a výskytu
prioritného škodcu *Anthonomus eugenii***

Predložil:
Ing. Štefánia Buschbacher
generálna riaditeľka ÚKSÚP

Schválil:
Prof. MVDr. Jozef Bíreš, DrSc.
Minister pôdohospodárstva
a rozvoja vidieka SR

Bratislava, august 2023

OBSAH

Úvod.....	3
1. Zoznam skratiek a pojmy	4
2. Legislatíva	4
3. Popis <i>Anthonomus eugenii</i>	5
4. Kompetencie orgánov rastlinolekárskej starostlivosti v oblasti kontroly výskytu škodcov .	6
5. Prístup príslušných orgánov do priestorov profesionálnych prevádzkovateľov, iných príslušných prevádzkovateľov a fyzických osôb	8
6. Podozrenie z výskytu <i>Anthonomus eugenii</i>	9
7. Postupy na zaznamenanie zistení výskytu <i>Anthonomus eugenii</i>	9
8. Diagnostické laboratóriá	10
9. Potvrdenie výskytu <i>Anthonomus eugenii</i>	11
10. Geografické určenie vymedzenej oblasti	12
11. Informovanie Komisie, ostatných členských štátov, dotknutých profesionálnych prevádzkovateľov a verejnosti o výskyte <i>Anthonomus eugenii</i>	14
12. Dohľad a eradikácia	14
13. Rastlinolekárske opatrenia	15
14. Prieskumy vymedzených oblastí pre <i>Anthonomus eugenii</i>	16
15. Zrušenie vymedzenej oblasti	16
16. Protokoly, v ktorých sú opísané metódy vizuálnych prehliadok, odberu vzoriek a laboratórneho testovania.....	16
17. Zásady odbornej prípravy a školení	17
18. Finančné zabezpečenie	17
19. Odškodnenie v prípade nariadenia rastlinolekárskeho opatrení.....	17
20. Platnosť	18
Príloha č. 1 Obrazová príloha <i>Anthonomus eugenii</i>	19
Príloha č. 2 Zoznam pomôcok pre prácu v teréne.....	22
Príloha č. 3 Možnosti ochrany.....	23

Úvod

Cieľom vypracovania a vyhlásenia vo Vestníku Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky Národného pohotovostného plánu pre prípad podozrenia a výskytu prioritného škodcu *Anthonomus eugenii* je zabezpečiť rýchlu a účinnú reakciu v prípade podozrenia alebo potvrdenia výskytu prioritného škodcu *Anthonomus eugenii* na území Slovenskej republiky. *Anthonomus eugenii* patrí medzi prioritných škodcov Únie a na území Únie by spôsobil neprijateľný hospodársky, environmentálny či sociálny vplyv. Právny rámec na kontrolu škodcu *Anthonomus eugenii* je obsiahnutý v legislatívnych predpisoch EÚ a v národnej legislatíve.

Na príprave NPP sa podieľal Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave. NPP je podľa potreby vyhodnocovaný a aktualizovaný.

Orgány štátnej správy v rastlinolekárskej oblasti podľa § 4 a 5 zákona č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 405/2011“) majú zákonné právomoci na zabezpečenie účinných, preventívnych, monitorovacích a eradikačných opatrení na uplatňovanie tohto národného pohotovostného plánu uvedené v príslušnej legislatíve EÚ a národnej legislatíve.

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v súlade s § 4 písm. g) zákona č. 405/2011 predkladá MPRV SR opatrenie na predchádzanie výskytu a rozšírenia škodlivého organizmu *Anthonomus eugenii*. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky v súlade s § 3 písm. l) prvý bod zákona č. 405/2011 vyhlasuje vo Vestníku Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky opatrenie na predchádzanie výskytu a rozšírenia škodlivého organizmu *Anthonomus eugenii*.

Na účely tohto NPP sa používajú pojmy uvedené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031 o ochranných opatreniach proti škodcom rastlín, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 228/2013, (EÚ) č. 652/2014 a (EÚ) č. 1143/2014 a zrušujú smernice Rady 69/464/EHS, 74/647/EHS, 93/85/EHS, 98/57/ES, 2000/29/ES, 2006/91/ES a 2007/33/ES v platnom znení.

1. Zoznam skratiek a pojmy

Skratky:

EPPO – Európska a stredozemská organizácia na ochranu rastlín

EÚ – Európska únia

MPRV SR – Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

NPP – Národný pohotovostný plán

OKOR – oddelenie kontroly ochrany rastlín Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho

OOR – odbor ochrany rastlín Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho

SCoPAFF – Stály výbor pre rastliny, zvieratá, potraviny a krmivá, sekcia zdravie rastlín

SR – Slovenská republika

TSÚP – Technický a skúšobný ústav pôdohospodársky

ÚKSÚP – Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky

ISPM č. 9 – medzinárodná norma pre rastlinolekárske opatrenia „Pokyny pre programy eradikácie škodlivých organizmov“

ISPM č. 14 - medzinárodná norma pre rastlinolekárske opatrenia „Uplatnenie integrovaných opatrení systémovému prístupu pri riadení rizika škodlivých organizmov“

Pojmy:

„**hostiteľské rastliny**“ sú rastliny *Capsicum* spp. a *Solanum melongena*, okrem osiva, peľu a rastlín v pletivových kultúrach.

2. Legislatíva

- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031 z 26. októbra 2016 o ochranných opatreniach proti škodcom rastlín, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 228/2013, (EÚ) č. 652/2014 a (EÚ) č. 1143/2014 a zrušujú smernice Rady 69/464/EHS, 74/647/EHS, 93/85/EHS, 98/57/ES, 2000/29/ES, 2006/91/ES a 2007/33/ES. (Ú. v. EÚ L 317, 23.11.2016, s. 4 – 104) v platnom znení
- Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2019/2072 z 28. novembra 2019, ktorým sa stanovujú jednotné podmienky vykonávania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031, pokiaľ ide o ochranné opatrenia proti škodcom rastlín, a ktorým sa zrušuje nariadenie Komisie (ES) č. 690/2008 a ktorým sa mení vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2018/2019 (Ú. v. EÚ L 319, 10.12.2019, s. 1 – 279) v platnom znení
- Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2019/1702 z 1. augusta 2019, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031 zostavením zoznamu prioritných škodcov. (Ú. v. EÚ L 260, 11.10.2019, s. 8 – 10)
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/625 z 15. marca 2017 o úradných kontrolách a iných úradných činnostiach vykonávaných na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a pre prípravky na ochranu rastlín, o zmene nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001, (ES) č. 396/2005, (ES) č. 1069/2009, (ES) č. 1107/2009, (EÚ) č. 1151/2012, (EÚ) č. 652/2014, (EÚ) 2016/429 a (EÚ) 2016/2031, nariadení Rady (ES) č. 1/2005 a (ES) č. 1099/2009 a smerníc Rady 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES a 2008/120/ES a o zrušení nariadení

Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004 a (ES) č. 882/2004, smerníc Rady 89/608/EHS, 89/662/EHS, 90/425/EHS, 91/496/EHS, 96/23/ES, 96/93/ES a 97/78/ES a rozhodnutia Rady 92/438/EHS (nariadenie o úradných kontrolách) (ďalej len „nariadenie o úradných kontrolách“)(Ú. v. EÚ L 95, 7.4.2017, s. 1 – 142) v platnom znení

- Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2016/159 zo 4. februára 2016, ktorým sa stanovujú postupy predkladania žiadostí o granty a žiadostí o platbu, ako aj súvisiacich informácií, pokiaľ ide o núdzové opatrenia proti škodcom rastlín podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 652/2014: (Ú. v. ES L 031 6.2.2016) v platnom znení
- Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2019/1715 z 30. septembra 2019, ktorým sa stanovujú pravidlá fungovania systému riadenia informácií pre úradné kontroly a jeho zložiek („nariadenie o IMSOC“): (Ú. v. ES L 261 14.10.2019) v platnom znení
- Zákon č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 405/2011“)

3. Popis *Anthonomus eugenii*

Živočíšny druh patrí taxonomicky do triedy *Insecta* – hmyz, radu *Coleoptera* – chrobáky, čeľade *Curculionidae* – nosáčikovité, rodu *Anthonomus*.

3.1 Životný cyklus *Anthonomus eugenii*

Čas potrebný pre vývoj z vajíčka po dospelého jedinca je pri teplote 26-28°C asi 14 dní. Dospelé jedince sa vyskytujú v každom mesiaci roka s výnimkou decembra a januára. Živia sa listami a kvetmi. Larvy sa živia semenami a pletivami v rastúcich plodoch. Vajíčka sú po vyľiahnutí biele a časom sa ich farba mení na žltú. Sú oválneho tvaru, dlhé 0,53 mm a široké 0,39 mm.

Larvy sú bielej až sivej farby, so žltou hlavou. Vývojová fáza pozostáva z troch instarov (vývojových fáz), pričom v každej má larva inú dĺžku. V prvom instare je larva dlhá približne 1 mm (v rozmedzí 0,8-1,5 mm), v druhom instare je o trochu dlhšia, má 1,9 mm (v rozmedzí 1,3-2,6 mm) a v treťom instare meria asi 3,3 mm (v rozmedzí 2,2 až 5,0 mm). Vývoj lariev trvá 1,7 dňa v 1. instare, 2,2 dňa v 2. instare a 8,4 dňa v 3. instare. Súčasťou tretieho instaru lariev je prepupalné obdobie, ktoré trvá približne 4,9 dňa. Počas tohto obdobia dochádza k tvorbe buniek kukly zo sekrécií larvy.

Dospelé jedince sú oválneho tvaru s typickým mahagónovým až čiernym sfarbením. Chrobáky sú dlhé približne 2-3,5 mm a široké 1,5-1,8 mm. Telo chrobáka je silne klenuté, pričom má predĺženú hlavu, na ktorej sa nachádzajú tykadlá a dlhý nos, ktorý je typický pre tento rod. Hrudník a krovky sú väčšinou pokryté malými šupinami. Tykadlá sú dlhé a na konci výrazne rozšírené.

Anthonomus eugenii je tropický hmyz, ktorý dokáže prežiť na plodinách v južných regiónoch aj počas zimy. Chrobák nemá dormantnú fázu alebo stav podobný režimu hibernácie, kedy dochádza k zastaveniu vývoja pri nepriaznivých podmienkach.

Počas mrazov prežíva na druhoch burín, ako je napríklad ľuľok čierny (*Solanum nigrum*) alebo *Solanum elaeagnifolium*. Tieto chrobáky prezimujú aj v najväčšej zime, no iba tam, kde sú dostupné hostiteľské rastliny.

Anthonomus eugenii nie je dobrým letcom, maximálna predpokladaná vzdialenosť preletu sú 2 km za rok.

3.2 Symptomatické prejavy *Anthonomus eugenii*

K poškodeniu dochádza hneď pri procese kladenia vajíčok. Samičky vytvárajú dutinky, čo poškodzuje plody a kvety (vytváranie hrčkovitých útvarov na povrchu). Larvy rovnako spôsobujú škody a to tým, že sa živia kvetnými púčikmi a tiež vnútorným pletivom plodov. Skorými príznakmi sú malé otvory v nezrelých plodoch a malé kruhové alebo oválne otvory (2-5 mm) na listoch. Tie môžu byť zamenené za poškodenie od slimákov alebo húseníc.

Dospelí jedinci takisto žerú plody a kvetné púčiky. Žer spôsobuje predčasné opadávanie kvetov a mladých plodov. Okrem toho, že dospelí jedinci poškodzujú rastliny žerom, tak im škodia aj vyliezaním, čo zanecháva otvory na stenách plodov. Plody, ktoré rastú aj napriek poškodeniu môžu byť vo fáze úplnej zrelosti deformované. Ak ide o veľké plody, tak larvy vyžierajú dužinu ako aj steny plodov. Infikované plody nemusia preukazovať žiadne vonkajšie poškodenie, okrem rán vytvorených počas kladenia vajíčok. Kalich a stonka napadnutého plodu môže zožltnúť a vnútorná dužina môže časom hnednúť a plesnivieť. Ak nie sú prítomne žiadne kvety alebo plody, tak sa dospelý chrobák môže živiť stonkami aj listami, no spôsobuje to iba minimálne škody.

Prepichnutie a tým vytvorenie otvorov u papriky *Anthonomus eugenii*, umožní hube *Alternaria alternata* preniknúť do vnútra papriky, čo spôsobuje rozsiahly rast plesní v plodoch papriky.

4. Kompetencie orgánov rastlinolekárskej starostlivosti v oblasti kontroly výskytu škodcov

Zodpovednosť za kontrolu *Anthonomus eugenii* na území SR má ÚKSÚP. Kontroly metodicky riadi a usmerňuje OOR (Sekcia poľnohospodárskych vstupov a kontroly) ÚKSÚP. Výkon kontroly v teréne vykonávajú oblastní fytoinšpektori OKOR Odboru kontroly (Sekcia poľnohospodárskych vstupov a kontroly) ÚKSÚP.

4.1 MPRV SR:

- schvaľuje NPP,
- koordinuje úlohy jednotlivých zodpovedných orgánov v rámci svojej pôsobnosti,
- je koordinačným a rozhodujúcim orgánom v prípade sporov v rámci spolupráce s orgánmi v pôsobnosti Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

4.2 ÚKSÚP:

Po potvrdení výskytu *Anthonomus eugenii*

4.2.1 ÚKSÚP (vecne príslušný odbor ochrany rastlín)

- nariadi podľa § 9 ods. 2 zákona č. 405/2011 Z. z. v súlade s bodom 13 rastlinolekárske opatrenia zamerané na eradikáciu škodcu pre vlastníkov alebo užívateľov pozemkov vo vymedzenej oblasti.
- vypracuje akčný plán podľa čl. 27 nariadenia (EÚ) 2016/2031

- informuje Európsku komisiu a ostatné členské štáty o výskyte *Anthonomus eugenii* a prijatých opatreniach.

4.2.2 Odbor ochrany rastlín:

a) vedúci oddelenia vnútornej karantény:

- koordinuje všetky činnosti súvisiace s týmto pohotovostným plánom,
- z dostupných podkladov určuje vymedzenú oblasť,
- zabezpečuje informovanosť v rámci vymedzenej oblasti (registrované subjekty, sušiarne, užívatelia a vlastníci pôdy, obecné a mestské úrady a pod.),
- komunikuje s dotknutými subjektami, užívateľmi a vlastníkmi pozemkov,
- organizuje osobné stretnutia dotknutých subjektov, užívateľov a vlastníkov pôdy nachádzajúcich sa vo vymedzenej oblasti,
- zabezpečuje školenia pre osoby, ktoré sú, okrem fytoinšpektorov, zapojené do prieskumu a odberu vzoriek,
- zhromažďuje podklady pre dodatočné finančné zabezpečenie úloh vyplývajúcich z tohto pohotovostného plánu,

b) koordinátor prieskumov škodlivých organizmov:

- zabezpečuje informovanosť verejnosti,
- spracúva informácie a podklady z terénnych kontrol,
- vypracúva mapy miest prieskumu vzorkovania a vymedzených oblastí,

c) pracovník 1 oddelenia vnútornej karantény:

- prijíma oznámenia z podozrenia na výskyt *Anthonomus eugenii*,
- vypracúva rozhodnutia na eradikáciu výskytu *Anthonomus eugenii*,
- vypracúva plány prieskumu a odberu vzoriek vo vymedzenej oblasti,
- spolupracuje pri určovaní vymedzenej oblasti,
- koordinuje kontrolu vykonania nariadených rastlinolekárskeho opatrení,

d) pracovník 2 oddelenia vnútornej karantény:

- zhromažďuje písomné dokumenty súvisiace s výskytom *Anthonomus eugenii*,
- spolupracuje pri zabezpečení materiálneho vybavenia fytoinšpektorov,
- zhromažďuje podklady pre zabezpečenie odškodnenia dotknutých subjektov,

e) *pracovník zastupující SR na zasadnutiach SCoPAFF:*

- zasiela správy o výskyte *Anthonomus eugeni* a vydaných eradikačných opatreniach Komisii a členským štátom,
- v prípade potreby komunikuje s dotknutým štátom, do ktorého by zasiahla vymedzená oblasť *Anthonomus eugeni*,
- komunikuje s Komisiou ohľadom odškodnenia dotknutých subjektov.

4.2.3 Odbor kontroly – riaditeľ:

- rozhoduje o zapojení inšpektorov iných oddelení odboru kontroly do prieskumu a vzorkovania vo vymedzených oblastiach *Anthonomus eugeni*.

4.2.3.1 Oddelenie kontroly ochrany rastlín:

a) *vedúci oddelenia kontroly ochrany rastlín:*

- rozhoduje o presunoch fytoinšpektorov do vymedzených oblastí v rámci SR za účelom vykonávania prieskumu a vzorkovania na *Anthonomus eugeni*,
- zabezpečuje materiálne vybavenie fytoinšpektorov,

b) *fytoinšpektori:*

- vykonávajú v teréne prieskum a odber vzoriek *Anthonomus eugeni*,
- poskytujú podklady na určenie vymedzenej oblasti.

4.2.4. Odbor laboratórnych činností (Sekcia laboratórnych činností a TSÚP):

- prioritne vykonáva diagnostické rozbory vzoriek z vymedzenej oblasti na *Anthonomus eugeni*,
- zabezpečuje materiálne vybavenie potrebné pre diagnostiku vysokých počtov vzoriek tak, aby sa zbytočne nepredlžoval čas diagnostiky.

5. Prístup príslušných orgánov do priestorov profesionálnych prevádzkovateľov, iných príslušných prevádzkovateľov a fyzických osôb

Podľa § 10 zákona č. 405/2011 Z. z. fytoinšpektor je oprávnený vstupovať na pozemky a do prevádzkových priestorov, v ktorých sa rastliny, rastlinné produkty alebo iné predmety pestujú, vyrábajú, používajú, skladujú, uvádzajú na trh alebo sú v nich inak prítomné. Zároveň má fytoinšpektor oprávnenie vstupovať do dopravných prostriedkov, ktorými sa prepravujú samotné rastliny, rastlinné produkty alebo iné predmety.

6. Podozrenie z výskytu *Anthonomus eugenii*

Podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona č. 405/2011 sú osoby na úseku rastlinolekárskej starostlivosti povinné oznámiť bezodkladne kontrolnému ústavu výskyt, rozširovanie alebo podozrenie z výskytu karanténnych škodcov Únie alebo príznaky napadnutia alebo poškodenia týmito škodlivými organizmami.

6.1 Opatrenia, ktoré musia ihneď prijať profesionálni prevádzkovatelia

Ak má profesionálny prevádzkovateľ podozrenie na výskyt karanténneho škodcu Únie *Anthonomus eugenii* na rastlinách, rastlinných produktoch alebo iných predmetoch, ktoré sú pod kontrolou daného prevádzkovateľa, ihneď toto podozrenie oznámi odboru ochrany rastlín ÚKSÚP, aby tento prijal opatrenia v súlade s článkom 10 nariadenia 2016/2031. Profesionálny prevádzkovateľ v prípade potreby takisto ihneď prijme predbežné opatrenia s cieľom zabrániť usídleniu a šíreniu škodcu *Anthonomus eugenii*.

6.2 Opatrenia, ktoré majú prijať osoby iné ako profesionálni prevádzkovatelia

Každá osoba iná ako profesionálny prevádzkovateľ, ktorá má odôvodnené podozrenie na výskyt karanténneho škodcu Únie *Anthonomus eugenii*, ihneď oznámi túto skutočnosť odboru ochrany rastlín ÚKSÚP. Ak sa oznámenie nepodá písomne, odbor ochrany rastlín ÚKSÚP o ňom vyhotoví úradný záznam. Uvedená osoba poskytne informácie o tomto výskyte, ktoré má k dispozícii.

Osoba, ktorá podala oznámenie konzultuje s OOR opatrenia, ktoré je potrebné prijať na zabránenie šírenia škodcu *Anthonomus eugenii* a jeho odstránenie z dotknutých rastlín, rastlinných produktov alebo iných predmetov a v náležitom prípade z priestorov danej osoby.

Hlásenie podozrenia výskytu škodcu *Anthonomus eugenii* možno realizovať telefonicky na telefónnom čísle 02/59 88 03 45, e-mailom na ochrana@uksup.sk alebo písomne na adresu:

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Odbor ochrany rastlín
Matúškova 21
833 16 Bratislava

Všetky nahlásené podozrenia z výskytu je potrebné prešetriť fytoinšpektormi kontrolného ústavu. Okrem miesta podozrivého na výskyt je potrebné skontrolovať aj jeho bezprostredné okolie. Kontrola je zameraná na hostiteľov *Anthonomus eugenii* v danej lokalite. Kontrolovaný je ich zdravotný stav a v prípade potreby sa odoberie vzorka na diagnostický rozbor. Z danej kontroly podá fytoinšpektor podrobnú správu prostredníctvom Záznamu o vykonaní kontroly – A Odboru ochrany rastlín kontrolného ústavu.

V prípade oznámenia od iného členského štátu, že vymedzená oblasť zriadená týmto členským štátom zasahuje na územie SR, ÚKSÚP postupuje podľa konkrétnej situácie spôsobenej týmto oznámením a v súlade s týmto pohotovostným plánom.

7. Postupy na zaznamenanie zistení výskytu *Anthonomus eugenii*

Aby sa potvrdila prítomnosť *Anthonomus eugenii* je potrebné odobrať vzorku škodcu alebo časti napadnutého rastlinného materiálu.

Vzorkujú sa podozrivé hostiteľské rastliny vrátane ich plodov a kvetov, najlepšie aj s niektorým z vývojových štádií škodcu. Larvy *Anthonomus eugenii* sa vyskytujú zvyčajne

samostatne a bývajú ukryté v dierach vyžraných do plodov. Vzorky sa odoberajú po vizuálnom posúdení hostiteľských rastlín a ich jednotlivých častí.

Nakoľko ide o karanténny materiál, je potrebné zabezpečiť, aby bola vzorka zabalená tak, aby nedošlo k poškodeniu obalu a prípadnému ďalšiemu šíreniu *Anthonomus eugenii*.

Vzorka slúžiaca na rozbor musí byť označená identifikačnými údajmi, aby bolo možné vzorky v laboratóriu spárovať s informáciami uvedenými v priloženom Zázname o odbere vzorky, ktorý musí obsahovať najmenej: jedinečné číslo odberu, dátum odberu, miesto odberu (vrátane GPS súradníc), typ výsadby, názov subjektu, z ktorého bola vzorka odobratá, názov hostiteľskej rastliny, príznakovosť a meno vzorkovateľa. Záznamy o odbere vzorky sú v písomnej aj/alebo elektronickej podobe v elektronickom systéme ÚKSÚP.

Prieskum a vzorkovanie vykonávajú aj ďalšie vyškolené osoby a iné fyzické osoby delegované na tieto činnosti v súlade s článkom 30 nariadenia o úradných kontrolách.

8. Diagnostické laboratóriá

Odobraté vzorky rastlín prípadne samotného škodcu akéhokoľvek vývinového štádia (usmrtené, prípadne živé, pri ktorých je nevyhnutné zabrániť náhodnému vypusteniu), sú zasielané do jednotlivých diagnostických laboratórií Sekcie laboratórnych činností kontrolného ústavu na adresy:

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Skúšobné laboratórium diagnostiky škodlivých organizmov
Matúškova 21
833 16 Bratislava

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Skúšobné laboratórium diagnostiky škodlivých organizmov
SNP 746/99
962 02 Vígľaš

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Skúšobné laboratórium diagnostiky škodlivých organizmov
Letná 3
041 39 Košice

Diagnostické metódy

Pre stanovenie prítomnosti *Anthonomus eugenii* v odobratých vzorkách bude použitá EPPO Datasheet for *Anthonomus eugenii*.

Referenčné laboratóriá EÚ pre hmyz a roztoče:

konzorcium pod vedením French Agency for Food, Environmental and Occupational Health and Safety (ANSES)
Plant Health Laboratory, Entomology and Invasive Plants Unit
755 avenue du campus Agropolis
CS 30016, 34988 Montferrier-sur-Lez cedex
Francúzsko,

ktorého súčasťou je aj:

Austrian Agency for Health and Food Safety

AGES, Institute for Sustainable Plant Production
Spargelfeldstraße 191
1220 Viedeň
Rakúsko.

9. Potvrdenie výskytu *Anthonomus eugenii*

Po potvrdení výskytu *Anthonomus eugenii* ÚKSÚP informuje dotknutý subjekt o tomto výskyte a potrebe prijatia prvých preventívnych opatrení. ÚKSÚP následne vypracuje akčný plán, ktorý musí vychádzať z NPP pre prípad podozrenia a výskytu prioritného škodcu *Anthonomus eugenii*.

Ak sa potvrdí prítomnosť *Anthonomus eugenii*, ÚKSÚP zhromaždí tieto informácie:

- pravdepodobný pôvod *Anthonomus eugenii*, ak je podozrenie, že pôvodcom ohniska je zásielka rastlín alebo rastlinných produktov
- geografickú polohu daného výskytu vrátane akýchkoľvek abiotických faktorov, ktoré by mohli ovplyvniť ohnisko nákazy, napr. výskyt bol zaznamenaný na významnej dopravnej trase,
- mapovanie výskytu, ktoré zahŕňa zobrazenie infikovaných hostiteľov v danej lokalite s popisom (druh, odroda, štádium vývoja ...) a odhad početnosti a rozmiestnenia potenciálnych hostiteľov v bezprostrednom okolí od miesta výskytu,
- kedy a ako bol škodca zistený a identifikovaný (vrátane fotografií),
- úroveň výskytu *Anthonomus eugenii* a vývinové štádium,
- rozsah a dosah škôd,
- v závislosti od miesta výskytu – informácie o dovoze hostiteľov do dotknutého subjektu za obdobie posledných 12 mesiacov,
- v závislosti od miesta výskytu – nedávny vývoz alebo presun hostiteľov do iných subjektov z infikovaného subjektu,
- v závislosti od miesta výskytu – prístupnosť miesta pre mechanizáciu na likvidáciu hostiteľov,
- ošetrovanie hostiteľov, ktoré by mohlo ovplyvniť vývoj symptómov alebo diagnostiku škodcu,
- pri zásielkach podrobné informácie o mieste pôvodu dovezeného tovaru.

10. Geografické určenie vymedzenej oblasti

Po vytvorení výskytu *Anthonomus eugenii* fytoinšpektori vykonajú delimitačný prieskum za účelom určenia zamorenej zóny a zistenia rozšírenia *Anthonomus eugenii* na danom území.

Prieskum sa začína od potvrdeného napadnutého hostiteľa a pokračuje smerom von od neho.

10.1 Určenie vymedzenej oblasti

Na základe delimitačného prieskumu *Anthonomus eugenii* OOR určí **vymedzenú oblasť**, ktorá pozostáva zo:

- **zamorenej zóny**, teda miesta výskytu a oblasti s polomerom 200 m od miesta výskytu, v ktorej sa nachádzajú všetky hostiteľské rastliny, o ktorých je známe, že boli napadnuté *Anthonomus eugenii*, všetky symptomatické rastliny a rastliny pravdepodobne napadnuté s ohľadom na ich umiestnenie v blízkosti napadnutých rastlín. Ak je škodca objavený v uzatvorených priestoroch za zamorenú zónu sa považuje akýkoľvek iný priestor predstavujúci riziko (napr. skleník, fóliovník, sklad a pod.); a
- **nárazníkovej zóny**, ktorá obklopuje zamorenú zónu, s polomerom aspoň 500 m od vonkajšieho okraja zamorenej zóny.

Určenie vymedzenej oblasti zohľadňuje vedecké zásady, biológiu *Anthonomus eugenii* vrátane údajov o migračnej schopnosti, úrovni zamorenia, geografických vlastnostiach oblasti, osobitnom rozmiestnení hostiteľských rastlín v príslušnej oblasti a dôkazoch o usídlení *Anthonomus eugenii*.

V rámci vymedzených oblastí ÚKSÚP zvyšuje informovanosť verejnosti o hrozbe *Anthonomus eugenii* a o opatreniach prijatých na zabránenie jeho ďalšiemu šíreniu mimo týchto oblastí. ÚKSÚP zabezpečí, aby široká verejnosť a profesionálni prevádzkovatelia mali informácie o vymedzených oblastiach.

Vymedzená oblasť vytvorená na základe výsledkov delimitačného prieskumu fytoinšpektorov musí byť stanovená čo najskôr od zistenia pozitívneho výskytu, nakoľko prioritou je zabránenie šíreniu *Anthonomus eugenii* do ďalších lokalít. To si vyžaduje rýchlu reakciu od zistenia výskytu a rovnako aj dostatočný počet vyškolených osôb, ktorí v teréne zabezpečujú tieto kontroly.

Vymedzená oblasť sa určí v prípade, ak:

- sa zistia živé alebo mŕtve štádiá škodcu v plodoch alebo na hostiteľských rastlinách, z ktorých škodca pochádza alebo by mohol pochádzať,
- sa odchytiť živé dospelé jedince *Anthonomus eugenii* za okolností, keď dospelé jedince mohli uniknúť aj do okolia.

Vo vymedzenej oblasti sa vykonávajú opatrenia, ktorých cieľom je zabránenie pohybu potenciálne napadnutého materiálu. K týmto opatreniam patrí zákaz pohybu rastlinného materiálu.

Ak sa v nárazníkovej zóne zistí prítomnosť *Anthonomus eugenii*, ÚKSÚP bezodkladne určí novú vymedzenú oblasť zohľadňujúcu dané zistenie. Vo vymedzenej oblasti sa nesmú po dobu trvania obmedzení vysádzať nové rastliny hlavných hostiteľov. V prípade, že sa má vymedzená oblasť rozšíriť za hranice SR, ÚKSÚP okamžite informuje príslušnú národnú organizáciu ochrany rastlín o tejto skutočnosti.

Vymedzené oblasti a zároveň aj ich zmeny, oznámi ÚKSÚP Komisii a ostatným členským štátom do jedného mesiaca odo dňa, keď sa zistila prítomnosť *Anthonomus eugenii*. Akýkoľvek dôkaz poukazujúci na prítomnosť *Anthonomus eugenii* v nárazníkovej zóne sa oznamuje bezodkladne Komisii a ostatným členským štátom.

10.2 Výnimky z určenia vymedzenej oblasti

ÚKSÚP sa môže rozhodnúť nezriaďiť vymedzenú oblasť, ak je splnená jedna z týchto podmienok:

- a) existujú dôkazy, že *Anthonomus eugenii* bola zavlečená do oblasti s rastlinami alebo rastlinným materiálom, ktoré boli napadnuté pred ich vstupom do príslušnej oblasti a je zaručené, že nedošlo k usadeniu *Anthonomus eugenii* a že šírenie a množenie nie je možné vzhľadom na jeho biologické vlastnosti, alebo
- b) existujú dôkazy, že výskyt *Anthonomus eugenii* je izolovaný nález, ktorý bezprostredne súvisí s hostiteľskou rastlinou alebo rastlinným materiálom pričom sa nepredpokladá jeho udomácnenie a je zaručené, že nedošlo k udomácneniu *Anthonomus eugenii* a že šírenie a množenie nie je možné vzhľadom na jeho biologické vlastnosti.

Ak ÚKSÚP využije výnimku z určenia vymedzenej oblasti, musí:

- a) prijať opatrenia na zabezpečenie urýchlenej eradikácie *Anthonomus eugenii* a vylúčenie možnosti jeho šírenia,
 - b) nariadiť zničenie akéhokoľvek napadnutého rastlinného materiálu;
 - c) okamžite zvýšiť počet lapačov a frekvenciu kontroly lapačov v danej oblasti;
 - d) v prípade, že škodca bol nájdený v sklade zeleniny a v okruhu 1 km sa nevyskytujú hostiteľské rastliny, lapače umiestniť iba v sklade;
 - e) zintenzívniť vizuálne prehliadky v miestach výroby;
 - f) zvýšiť informovanosť verejnosti o hrozbe *Anthonomus eugenii*; a
 - g) nariadiť prípadne iné opatrenie, ktoré môže prispieť k eradikácii *Anthonomus eugenii* pričom sa zohľadňuje ISPM č. 9 a uplatňuje integrovaný prístup podľa princípov stanovených v norme ISPM č. 14.

11. Informovanie Komisie, ostatných členských štátov, dotknutých profesionálnych prevádzkovateľov a verejnosti o výskyte *Anthonomus eugenii*

Ak je úradne potvrdená prítomnosť *Anthonomus eugenii* na území SR ÚKSÚP zabezpečí:

1. informovanie Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,
2. informovanie Komisie a ostatných členských štátov o výskyte prioritného škodcu *Anthonomus eugenii* v súlade s nariadením o IMSOC. Správa obsahuje minimálne počty a lokality s výskytom *Anthonomus eugenii* vrátane máp, počtu napadnutých rastlín, rastlinných produktov a iných predmetov, ktoré boli identifikované, ovzorkované a testované, ako aj samotné výsledky laboratórnych testov. Taktiež je potrebné oznámiť Komisii a ostatným členským štátom opatrenia, ktoré boli prijaté a ktoré sa rozhodla SR prijať na eradikáciu *Anthonomus eugenii*. Podobne sa postupuje aj v prípade zistenia výskytu v ďalšej oblasti, kde výskyt *Anthonomus eugenii* predtým nebol známy. Vymedzené oblasti a zároveň aj ich zmeny, oznámi ÚKSÚP Komisii a ostatným členským štátom do jedného mesiaca odo dňa, keď sa zistila prítomnosť *Anthonomus eugenii*. Akýkoľvek dôkaz poukazujúci na prítomnosť *Anthonomus eugenii* v nárazníkovej zóne sa Komisii a ostatným členským štátom oznamuje bezodkladne,
3. informovanie verejnosti o opatreniach, ktoré prijal a ktoré plánuje prijať, a o všetkých opatreniach, ktoré majú prijať príslušné kategórie profesionálnych prevádzkovateľov alebo iné osoby,
4. organizovanie pravidelných stretnutí, ktorých cieľom je riešiť aktuálny stav šírenia *Anthonomus eugenii* i, prijaté opatrenia, financovane, zvyšovanie povedomia o výskytoch a pod.

12. Dohľad a eradikácia

V prípade, že počas prieskumov sa nezistia napadnuté hostiteľské rastliny a nie sú ani žiadne dôkazy o možnej prítomnosti *Anthonomus eugenii*, situácia sa vyhodnotí tak, že sa *Anthonomus eugenii* nemohol ďalej šíriť do prostredia, ÚKSÚP pristúpi k **dohľadu** nad miestom výskytu. Takéto miesto je potrebné niekoľkokrát v priebehu roka skontrolovať, pričom prieskumy sa vykonávajú v oblasti s polomerom 500 m od miesta výskytu. Pri tomto intenzívnom prieskume sa vykonávajú kontroly každého hostiteľa a spojí sa aj s prieskumom pomocou feromónových lapačov alebo žltých lepových dosiek. Tie sa nainštalujú v okolí miesta výskytu a pravidelne, raz za dva týždne sa skontrolujú. Feromónové lapače môžu prilákať *Anthonomus eugenii* zo stoviek metrov, ak v blízkosti nie sú prítomné plodiny *Capsicum*, ktoré majú kvety a plody. V tej chvíli priláka feromónový lapač *Anthonomus eugenii* len zo 6-9 m, pretože rastliny papriky s kvetmi a plodmi produkujú pach, ktorý priťahuje *Anthonomus eugenii* a konkurujú lapačom. Maximálna hustota predstavuje jeden lapač na 4 ha. Tento prieskum a dotknutý subjekt sú pod stálou rastlinolekárskou kontrolou najmenej 2 roky.

V prípade, že sa počas prieskumov **nezistia príznakové rastliny**, ale existuje vysoká pravdepodobnosť, že sa dospelé jedince *Anthonomus eugenii* rozšírili do okolitého prostredia, je potrebné vykonávať prísnejší dohľad nad miestom výskytu, ktorý je popísaný v časti 14. „Prieskumy vymedzených oblastí pre *Anthonomus eugenii*“. Po stanovení vymedzených oblastí je potrebné vykonávať ich každoročné pravidelné kontroly.

V prípade, že sa počas prieskumov **zistia príznakové rastliny**, je potrebné vykonať eradikáciu. Vzhľadom na dodatočné zistenia veľkosti populácie škodcu na základe prieskumov vo vymedzených oblastiach sa ÚKSÚP rozhodne, či je možné ďalej pokračovať v eradikácii alebo sa zameria na spomalenie šírenia škodcu a zníženie jeho vplyvu. Tam, kde sa neobjavia žiadne dospelé jedince alebo ak sa objaví iba jedna generácia chrobákov a ich schopnosť šírenia je obmedzená, môže byť možná eradikácia. Rovnako je pravdepodobná eradikácia vtedy, ak je napadnutie obmedzené iba na oblasť s malým počtom hostiteľov.

13. Rastlinolekárske opatrenia

V prípade potvrdenia výskytu *Anthonomus eugeni* ÚKSÚP rozhodnutím nariadi rastlinolekárske opatrenia, ktoré musí prijať a realizovať osoba, ktorá je užívateľom dotknutých pozemkov s napadnutými rastlinami alebo má pod kontrolou dotknutý tovar. Vo fáze prípravy rozhodnutia ÚKSÚP komunikuje s dotknutým subjektom reálne možnosti vykonania potrebných opatrení z hľadiska materiálneho vybavenia a finančného krytia. V prípade výskytu u profesionálneho prevádzkovateľa dostane subjekt pokyny s predbežnými opatreniami ešte pred zaslaním rozhodnutia, ktorých cieľom je znížiť riziko šírenia škodcu. Rozhodnutie sa zasiela dotknutému subjektu a fytoinšpektorovi spolu s termínom vykonania opatrení. Subjekt zabezpečí mechanizáciu na likvidáciu rastlín, zlikviduje napadnuté rastliny a zabezpečí čistenie a dezinfekciu mechanizácie na vlastné náklady. Ak subjekt dané opatrenia nevykoná, zabezpečí ich vykonanie ÚKSÚP na náklady daného subjektu. Na zabezpečenie mechanizácie na likvidáciu rastlín, ich čistenie a dezinfekciu nie je potrebné vyhlasovať výberové konanie, ale ich možno realizovať priamym zadaním, čo zabezpečí ÚKSÚP.

Opatrenia je potrebné vykonať pod dohľadom fytoinšpektora, prípadne pri rozsiahlejších opatreniach fytoinšpektor vykoná kontrolu po ukončení realizácie uložených opatrení. Z následnej kontroly je potrebné spísať záznam s podrobným popisom vykonaných opatrení.

Rastlinolekárske opatrenia zamerané na eradikáciu zahŕňajú:

- a) ošetrovanie zamorenej zóny prípravkom na ochranu rastlín. Chemická kontrola je zameraná na elimináciu dospelých jedincov, pretože larvy sú ukryté vo vnútri plodov. Dotknutí pestovatelia budú upozornení, aby aplikovali odporúčané insekticídy vo vhodnom čase a správnou účinnou látkou;
- b) zničenie napadnutých a potencionálne napadnutých rastlín, rastliny budú premiestnené na skládku schválenú na zničenie alebo sa premiestnia na bezpečné miesta hlbokého zakopania alebo zničenia povolené ÚKSÚP, prevoz do týchto oblastí sa musí vykonávať v kontajneroch uzavretých alebo pokrytých sieťami aby sa zabránilo možnému rozptylu škodcu;
- c) spálenie alebo hlboké zakopanie divorastúcich hostiteľov, hlboké zakopanie sa musí vykonať na schválenom mieste, v hĺbke väčšej ako 40 cm pod zemou. Terén je potrebné dobre stlačiť;
- d) zákaz pestovania hostiteľských plodín na obdobie najmenej jedného roka. Po uplynutí tohto obdobia príslušný orgán posúdi situáciu škodcu, najmä ak sa nedosiahol cieľ eradikácie, a môže predĺžiť obdobie platnosti tohto zákazu;
- e) inštalácia žltých lepiacich dosiek s agregáčnym feromónom a atraktantom na zachytenie dospelcov;

f) kontrola a čistenie strojov a vozidiel: kontrolovať stroje a vozidlá používané na prácu vo vymedzenej oblasti s napadnutými hostiteľskými druhmi, aby sa zabránilo náhodnému pohybu organizmu;

g) ak bude výskyt prioritného škodcu zistený v skleníku, prípadne fóliovníku počas obdobia letu dospelcov, v danom type výsadby sa nebudú pestovať žiadne hostiteľské rastliny, a to minimálne počas obdobia pokrývajúceho životnosť dospelých jedincov *Anthonomus eugenii* v neprítomnosti hostiteľských rastlín. Dĺžka tohto obdobia bude závisieť od klimatických podmienok v skleníku alebo fóliovníku, predovšetkým od teploty. Ak to bude možné, teplota sa v skleníku alebo fóliovníku zvýši tak, aby sa urýchlil životný cyklus škodcu. Na monitorovanie prázdneho skleníka alebo fóliovníka sa budú používať feromónové lapače alebo žlté lepové dosky. V prípade výskytu *Anthonomus eugenii* v skleníku alebo fóliovníku sa jeho okolie v polomere 1 km bude považovať za nárazníkovú zónu, v prípade potreby sa nariadi dezinfekcia/likvidácia potenciálne zamorenej pôdy/rastového substrátu v skleníku alebo fóliovníku.

14. Prieskumy vymedzených oblastí pre *Anthonomus eugenii*

Po vytvorení vymedzenej oblasti ÚKSÚP vykoná delimitačný prieskum za účelom potvrdenia správnosti určenia zamorenej zóny a zistenia rozšírenia *Anthonomus eugenii* na danom území.

Prieskum sa začína od **potvrdeného napadnutého hostiteľa** a pokračuje smerom von od neho.

Predpokladaný počet lapačov a vzoriek sa určí pomocou štatistického nástroja RIBESS+.

Hranica medzi zamorenou a nárazníkovou zónou sa v teréne monitoruje feromónovými lapačmi alebo žltými lepovými doskami, ktoré je potrebné inštalovať v dostatočnej vzdialenosti od seba. Tieto feromónové lapače je potrebné pravidelne kontrolovať a ich vzorky včas vyhodnocovať. Veľkosť nárazníkovej zóny je s polomerom 1 km v prípade výskytu v skleníku alebo fóliovníku alebo 500 m v prípade výskytu na voľných porastoch od vonkajšieho okraja zamorenej zóny, pričom nárazníková zóna je vedľa zamorenej zóny a obklopuje ju.

Hranice zamorenej a nárazníkovej zóny sa v prípade zistenia nového výskytu v nárazníkovej zóne musia prehodnotiť a ich veľkosť sa stanoví na základe ďalších prieskumov.

Hostiteľov vo vymedzených oblastiach je potrebné pravidelne kontrolovať, a to v optimálnom časovom období. Tieto kontroly sa zamerávajú na symptomatické prejavy.

15. Zrušenie vymedzenej oblasti

Ak sa počas prieskumu vymedzených oblastí v období 2 rokov nezistí žiadny pozitívny výskyt *Anthonomus eugenii*, daná vymedzená oblasť sa môže zrušiť vrátane všetkých rastlinolekárskeho opatrení s ňou súvisiacich.

16. Protokoly, v ktorých sú opísané metódy vizuálnych prehliadok, odberu vzoriek a laboratórneho testovania

V metodickom pokyne – „Metodický pokyn zisťovania výskytu karanténnych škodcov Únie a ostatných vybraných škodcov“, ktorým sa pri terénnych prehliadkach riadia fytoinšpektori, sú použité nasledovné protokoly:

- EPPD Data sheets on pests recommended for regulation – *Anthonomus eugenii*,
- Pest survey card on *Anthonomus eugenii*.

Všetky kontroly, odbery vzoriek, diagnostika a aj všetky náklady je potrebné riadne zdokumentovať.

17. Zásady odbornej prípravy a školení

Fytoinšpektori absolvujú pravidelné každoročné zaškolenie ohľadom prieskumu a opatrení týkajúcich sa kontroly *Anthonomus eugenii*. V prípade pozitívneho výskytu *Anthonomus eugenii* a následného potrebného zvýšenia počtu osôb na vykonávanie kontrol v teréne, poverení zamestnanci OOR vykonajú neodkladné zaškolenie ďalších fyzických osôb na účely vykonávania prieskumu.

Okrem toho ÚKSÚP zverejňuje informačné letáky a vykonáva odborné prednášky zamerané na prioritných škodcov Únie, s cieľom zvyšovať informovanosť obyvateľstva ohľadom ochrany rastlín pred karanténnymi škodcami Únie. Verejnosť má ku všetkým informáciám prístup cez internetovú stránku kontrolného ústavu www.uksup.sk.

18. Finančné zabezpečenie

Každoročné pravidelné prieskumy, vzorkovanie a diagnostika sú hradené z bežného rozpočtu dotknutých organizácií. V prípade zistenia výskytu *Anthonomus eugenii* a následného uplatňovania tohto pohotovostného plánu v praxi je potrebné finančne zabezpečiť všetky činnosti s tým súvisiace, a to finančné zabezpečenie pre:

- a) personál – mzdové náklady zamestnancov ÚKSÚP, prípadne ďalších zamestnancov zamestnaných na dobu určitú pre zabezpečenie plnenia úloh v krízových situáciách, sú kryté z rozpočtových zdrojov MPRV SR. V prípade nedostatku personálu ÚKSÚP deleguje činnosti na fyzické osoby v súlade s článkami 31 a 32 nariadenia o úradných kontrolách,
- b) materiálové vybavenie, spotrebný materiál a ostatné nevyhnutné náklady (ubytovanie a pod.) – náklady na materiálne vybavenie a spotrebný materiál sú kryté z rozpočtových zdrojov MPRV SR.

19. Odškodnenie v prípade nariadenia rastlinolekárskeho opatrení

Dotknutým subjektom sa vyplatia náklady na odškodnenie za hodnotu zničených rastlín, rastlinných produktov alebo iných predmetov podliehajúcich opatreniam uvedeným v článku 17, článku 28 ods. 1, článku 29 ods. 1 a článku 30 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2016/2031 v medziach trhovej hodnoty, ktorú by takéto rastliny, rastlinné produkty a iné predmety mali, pokiaľ by neboli dotknuté uvedenými opatreniami; prípadná zostatková hodnota sa od odškodnenia odpočítava.

Odškodnenie hospodárskych subjektov alebo majiteľov je oprávnené len v prípade, ak opatrenia boli vykonané pod dohľadom inšpektorov ÚKSÚP.

20. Platnosť

Tento národný pohotovostný plán sa uplatňuje od 1. októbra 2023.

Pohotovostný plán sa vyhodnotí a aktualizuje vždy, keď to bude potrebné na jeho prispôbenie súčasným predpisom a vývoju rizika na území SR.

Obrazová príloha *Anthonomus eugenii*

Dospelý jedinec - *Anthonomus eugenii*

(Zdroj: <https://bugguide.net/node/view/1304954>)

Anthonomus eugenii (ANTHEU) - <https://gd.eppo.int>

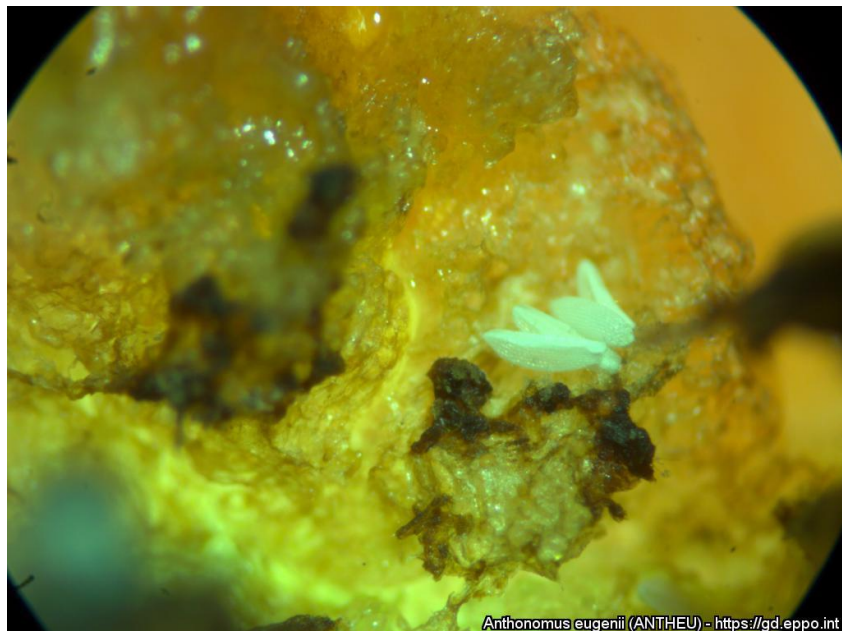
Poškodenie spôsobené škodcom *Anthonomus eugenii* na paprike

(Zdroj: <https://gd.eppo.int/taxon/ANTHEU/photos>)

Poškodenie (výstupný otvor) na paprike

(Zdroj: <https://gd.eppo.int/taxon/ANTHEU/photos>)

Vajička vo vnútri plodu papriky ročnej

(Zdroj: <https://gd.eppo.int/taxon/ANTHEU/photos>)

Anthonomus eugenii (ANTHEU) - <https://gd.eppo.int>

Larva vo vnútri plodu papriky ročnej

(Zdroj: <https://gd.eppo.int/taxon/ANTHEU/photos>)

Anthonomus eugenii (ANTHEU) - <https://gd.eppo.int>

Kukla vo vnútri plodu papriky ročnej

(Zdroj: <https://gd.eppo.int/taxon/ANTHEU/photos>)

Zoznam pomôcok pre prácu v teréne

- záhradnícke nožnice,
- nôž,
- pinzeta,
- lopatka,
- lupa,
- uzatvárateľné vrecká veľkosti podľa potreby,
- plastové uzatvárateľné nádoby (napr. fľaštičky a skúmavky),
- vhodné dezinfekčné prostriedky (etanol, Savo a pod.),
- plastové nádoby so smrtiacou látkou pre hmyz (formaldehyd) - tzv. smrtičky,
- leповé doštičky alebo feromónové lapače hmyzu,
- samolepiaca žltá páska s označením rastlinolekárskej kontroly,
- prípadne ďalšie vhodné a potrebné pomôcky.

Možnosti ochrany

Na sledovanie dospelých jedincov možno použiť žlté leповé dosky a feromónové lapače.

Chemická ochrana

V štáte Texas (USA) je k dispozícii 8-15 rôznych insekticídnych postrekov na chemickú ochranu. Účinná látka oxamyl patrí k najúčinnnejším v Portoriku. Zistilo sa, že najvhodnejším prahom pre ošetrovanie insekticídmi je 1–5 % poškodenie púčikov. Regulácia je zložitá a vyžaduje si presnú znalosť časov a hraníc vývoja pre maximálnu účinnosť, lebo insekticídy sú zamerané **iba na dospelých jedincov**.

Existujú rozdiely v citlivosti odrôd, ktoré vyplývajú hlavne z termínu dozrievania plodov. V Kanade sa úspešná eradikácia dosiahla vyčistením skleníkov od všetkých zvyškov plodín, postriekaním haseným vápnom a fumigáciou rôznymi prípravkami.

Holandsko použilo aplikácie pesticídov v kombinácii s ničením postihnutých plodín a kultivačného média na eradikáciu zamorenia skleníkov *Anthonomus eugenii*.

Biologická ochrana

Niekoľko parazitoidov radu **blanokrídlovce** (*Hymenoptera*) sa našlo v plodoch papriky napadnutej *Anthonomus eugenii* v Mexiku a Kanade. Najpočetnejšie zastúpené z týchto larválnych alebo vajíčkových parazitoidov (napr. larválny parazitoid *Catolaccus hunteri*) sa považujú za potenciálnych kandidátov pre biologickú kontrolu.

Na určenie prítomnosti *Anthonomus eugenii* možno využiť špeciálne vycvičené psy.